

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

10 de Solutione patriæ potestatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

vnde & filii familias sicuti & paterfamil. dicti sola nota adiecta, per quam distinguitur genitor ab eo qui genitus sit, vtraique Paulus in l. in suis 11. de libe. & posthum. lib. 28. P. tit. 2. l. 2. §. filium pro hered. in P. l. in suis, de suis & legit. hered. Observandum tamen hic, notam adici impropretatis quasi, eo quod vere dominus non sit, sed tantum ipse. Quoniam lege 12. tabul. Alexandro lib. 6. Genia dicit. c. 10. notat cautum, Neque filius quicquam in bonis, viventibus patribus esse. Cum enim propria sibi habere non possent, neque ea quae parentum erant possidere vere dicuntur. Sunt & alia iura & utilitates, quae ex paterno vinculo oriuntur: verum tamen illae sunt communes emancipatis & suis, ut alium locum tractationis sibi exposcant, nampe successione alimentorum, obsequiorum, & id genus similibus. De alimentis autem quae deo dicta in 9. onere matrimonii: de aliis propriis etiam locis Deo fauente agetur.

De Solutione patriae potestatis. Cap. 10.

- 1 Filios exponens, indignus patriae potestate, §. 3.
- 2 De filiis non exponendis leges.
- 3 Expositi filii an sint serui eorum, qui eos educaverunt.
- 4 Filii nutriendi dari non debent pastribus, id est, latronibus: possunt tamen dari rusticianis. Filios lactandos non lactare matres, expositio est, eod.
- 5 Patriatus dignitas, & flaminis dialis, & vestalis liberabant a patriae potestate, §. 6. 7. 8.
- 6 Patriatus dignitas qua.
- 7 Flamen dialis quis.
- 8 Vestis privilegia.
- 9 Emancipatione tollitur patriae potestas, & quomodo fiat.
- 10 Patriae potestas solvitur permissente patre suo uxore rite profecto ducere.
- 11 Emancipatus censetur filius tacite, si pater illum seorsum res suas agere permittat diu.
- 12 Emancipatus in quibus censetur in Gallia maior viginti quinque annis, §. 11.
- 13 Patriae potestas morte civili & naturali tollitur.

Pluribus modis patriae potestas solvitur, & amittitur, inter quos primus si quis passus fuerit propriam sobolem exponi, quam nec postea suam dicere poterit: vt ipse indignus prole, qui crudeli, non paterno animo morti obicit, & pœnis etiam extraordinariis coercendus ex constitutione Gratiani & Valentis, l. 2. de infant. expos. lib. 8. C. tit. 7. Neque enim, vt diximus ex sententia Diocletiani & Maximiani, nec filium 9. de pat. pot. lib. 8. C. tit. 4. 7. liberum est alicui filium negare, senatusconsulto denunciata potestate de partu agnoscendo, Pœna in l. 1. Iulianus, §. 5. pœna, de lib. agnos.

Legem de exponendis libe. is aliquam Romulus quondam tulit, Primum enim, inquit Dionysius Halicarnasensis, in 2. necessitatem colonis imposuit educandi quicquid esset masculum, & si filius primogenitus, nullam autem prolem necari permisit minore triennio, nisi si quid mutuum, aut aliqui prod. gessum in ipso partu editum fuisset. Talis enim seruis exponi a parentibus non vetuit, sed indicatos prius quinque viris vicinis proximis, si illis quoque exponendos visum fuerit: contra hanc legem committentis, prater alias multas, etiam dimidium bonorum addixit arario. Abiit tamē in desuetudinem exponendi illa facultas, sicuti & necandi potestas, l. fin. de pat. pot. C. vicina namque sunt occidere, & subsidia vite denegare, l. necare, de libe. agnos. in P. Erat apud Thebanos teste Aliano lib. 2. de va. hist. c. 7. lex rectissima, humanissime posita. Ne cui Thebano liceat infantem exponere, vel in solitudinem abicere, capitis pœna apponitur. Iubens quoque, parentes in extrema necessitate postpositos potius ad magistratum cum sacris deferre, qui eos curarent ali publico sumtu ab alto. Qui postea eos casu seruum servarum, loco haberet, alimentis cum servitute compensata. Similis huius potestatis partem Constantini & alia Theodosii & Honorii, Constant. in l. 1. Honor. & Theod. l. 2. de expos. lib. 5. C. eod. Theod. tit. 7. quibus voluntarie expositi, suscipiuntur sicut serui: & ita desinunt esse in potestate parentum, vt non possent huiusmodi a servitute eximi, Constant. in l. 1. de his qui sanguinem, vel nutriendi, acceper. eod. lib. C. Theod. c. 8. Idque, vt arbitror, vt esset seruis contumelia consanguineis, & pœna liberis quod impie ob æs modicum permittissent filium & proximum mancipii a servitute, cautiore scque essent hoc prob. in posterum idipsum non permittere: ignominia enim liberi generis est habere seruum in eo, leg. 1. de liber.

causam P. Quamquam benigniorē viam Iustin. secutus, & ne infans, qui non peccavit, aliorum impietate macula servitutis plecteretur contra iuris præcepta, l. crimen paternum, de pœn. in P. l. sancimus, C. eod. sustulerit expositis ab aliis nutritis servitutis iugum, & statuerit licere, l. 3. de infant. expos. C. parentibus repensis alimentis alumnō patri a libera se, vitute redimere. Meminit Quintilianus lib. 7. c. 1. legis huius de expositis: Pater, inquit, qui expositum agnoverit filium, solutus alimentis recipiat. Et rursum, qui expositum recepit, imperat et lex nuptias locupletis propinqu. Quare & Diocletianus & Maximianus, aliquando statuerunt, l. patrem 16. de nupt. lib. 5. C. tit. 4. dum agunt de consensu paterno nuptiis filiae in potestate constitutae adhibendo, saluum & integrum potestatis ius esse patri in filia exposita, si modo restituat pretium alimentorum in eam expositam factorum. Vt, ut tamen recentiores Cæsares Valentinus, Valens. Gratianus, melius & sanctius decreverunt, in l. 2. de infant. expos. C. omnino eos, qui exposuerunt, privati patriae potestate, & si expositus liber sit vt indigno obsequio, qui contemserunt & vitam & mores filiorum. Patres enim natura fecit, non vt Venerem & voluptatem explerent sed vt administri natura & reipublica essent, alendo, & probis moribus instituendo.

Utopime etiam Honorius & Theodosius inhiberint, 4 in l. 1. tit. ne pastor, filii dent. nutri. lib. 9. C. Theod. tit. 31. olim, ne quis pastoribus filios nutriendos daret, alioquin illis pœna, vt loci latronum imminente: quamvis rusticianis, vt fieri inquit solet, dari non vetamus. Phauorinus Aul. Gel. lib. 12. cap. 1. hoc non longe ab abdicatione & expositione abscedere arbitrat. Quod est enim, inquit, hoc contra naturam imperfectum ac dimidiatum matris genus, peperisse ac statim ab se abicisse, aluisse in utero sanguine suo nescio quid, quod non videret: non alere autem nunc suo lacte quod videat tam viventem iam hominem, iam matris officia implorantem. Et postea, Prater hac autem, quis illud etiam negligere aspernari que possit, quod qua partus suos deserunt ablegantque a se, & aliis nutriendos dedunt, vinculum illud coagulumque animi atque amoris, quo parentes cum filijs natura confociat, intercindunt, aut certe quidem diluunt, deteruntque, &c. quae sequuntur apud Gellium, ubi supr.

Secundo solvitur patriae potestas, ob dignitatem aliquam filii maiorē, vt si filius familias ad patriciatum pervenerit dignitatem, l. fin. de consul. lib. 12. C. & in constit. constitutio que de dignitate, & c. in aush. coll. 6. §. filius familias, quib. mod. in pat. pot. sol. l. fi. de decurio, lib. 10. C. aliae autem dignitates inferiores non solvunt, nec ea quoque vel alia qualibet ex legibus Romuli, Dionys. Halicarn. in 2. Theodorius rex Gothorum, cum Cassiodorus patriatus dignitate donavit, in epistola qua illud insinuat Senatui Romano, Cassiod. lib. 1. varia. epist. c. 1. ait, eam esse supremi gradus, Cassiodorus autem in forma patriciatus, Idem, lib. 6. Var. c. 2. scribit hanc dignitatem perpetuam, æqualem fere sacerdotio, quia patricio, in prima familia numini dedicata. Et liberari eum, qui huius cingulo cinctus fuisset patriae potestate, nisi contra a principe caueatur: vt qui amplissimum genium libertatis acceperit, vilissimam conditionem cum subditis non habeat. Eumque præcedere paterfamilios viros dignitate. Ex quibus locis patriciatus longe alius est, maiorque magistratus illo, qui patriciis id est, non plebeis dabatur. De quibus frequens in comitiarum & antiquitatis inquisitione mentio, & explicat Nicolaus Gruchius, lib. 2. de comiti. Rom. c. 2. Patricii namque antiquis nobiles, qui propagati ex stirpe eorum, quos in patres seu senatores delegit sibi Romulus Dio. Halicarn. 2. Maior tamē hæc dignitas patriciatus, quæ faciebat patrem totius Reipub. vt notat Suidas & Budæus, in annot. prio. ad P. in l. fin. de senat. §. Vlpianus quoque in l. frag. sen. tit. 1. 10. in fin. in potestate parentum esse definire: et adit eos, qui in flamines Diales inaguntur, & quæ in virgines Vestæ capiuntur.

Flamen Dialis unus Ioui erat consecratus, quem Numa insigni veste, curulique sella adornavit. Solus, vt Varro ait, albo galero usus, eo quod flaminum esset maximus, dignitas, iuraque & privilegia propemodum regia illi concessa, quæ refert Aul. Gellius lib. 10. cap. 15. Plutarchus, l. br. Problem. Froble. 42. & 48. Varro, in 5. de ling. Latin. Dionysius Halicarnasensis in 2. Livi in 1.

De Vestali quoque lex antiqua, vt virgo Vestalis simulatque capta atque in atrium Vestæ deducta, & pontificibus tradita esset: eo statim tempore sine emancipatione, ac sine capitis minutione, e patris potestate exiret, & ius testamenti facienda

adipisceretur, vt auctores Dionysius Halicarnassensis, in 2. Gellius lib. 1. c. 12. & alii.

¶ Tertio soluitur emancipatione potestas, dum pater eam magistratu legitimo proficitur, sublati antiquorum circuitibus de quibus supra diximus, se eam potestate manuum suamittere, l. pen. & fin. de eman. liber. C. §. prater ea, quib. mod. ius patris. fol. Trina autem emancipatio ad hoc, vt plene iuris sui esset filius olim requirebatur lege duodecim tabul. in filiis primi gradus. Ceteri autem liberi, prater filium, tam masculi, quam feminæ, vna mancipatione & manumissione sui iuris fiebant, vt ait Vlpian in tit. ex corpore iuris, tit. 10.

¶ Quarto, lex est Numæ Dio. Hali. in 2. Si pater permiserit filio uxorem ducere, futuram bonorum & sacrorum iuxta leges participem, patri post hac nullum ius esto vendendi filium. Vnde ex eo immunita, & si non sublata censeatur potestas. Et nunc in Gallia ex consuetudine quorundam locorum, filius ducens uxorem habetur pro emancipato, & vt sui iuris in omnibus acquisitionibus, vt apud Bituriges in consuet. Bitur. tit. de iur. & stat. perso. §. 2. Et hanc consuetudinē & statutum si fiat hac de re valere ait Bartolus, l. si maritus. §. legis Julia, ad l. l. de adult. Receptumque consuetudine Senenli, Consuet. de sens. tit. de Bail. art. 148. Blefensi, Consuet. de Blois, tit. de l' estat des person. art. 1. Burgundia, Bourgoge tit. des enfans de plisse, litz. §. 3.

¶ Quinto, tacite præsumitur emancipatus filius, si pater eum diu passus sit res eius, vt patremfam gerere ex rescripto Antonini, l. 1. de eman. liber. lib. 8. tit. 47. Paulus autem Iurifcon. in l. sicum fideicomissa. 16. §. Aristo. qui & a quib. manum. lib. non fiant, li. 40. P. tit. 9. Diu verbum decennium interpretatur, ad præstendam libertatem sufficiens tempus, quando manumissio a non habente potestatem facta fuit. Sine autem manumissione Diocletia. & Maximianus bonæ fidei possessionem pro libertate viginti annos præscribit, Diocl. & Max. in l. 2. de long. temp. præscr. que pro libertate, non contra libertatem opponitur, lib. 7. C. tit. 22. Et ita hodie feruari tradunt And. Barbaria, in l. sciendum, col. 26. in fin. vers. & adduco. de ver. oblig. Baldus in l. post mortem, de adop. filiumfam. qui per viginti annos seorsum a patre habitauerit negotiando, vt emancipatus, pro emancipato haberi. Meminit & Const. Harmonopolus lib. 1. propt. iur. tit. 18. nouellæ constitutionis Cæsaris Leonis, qua filius habetur pro tacite emanci-

pato, qui non contradicente patre, sibi certum & stabile viuendi genus delegit, si res suas prudenter & studiose gerenti minime aduersatus est, per se viuere eum permittens quamuis necdum ad eam perueniret ætatem, qua matrimonium contrahere possit. Quia ex diuturnitate temporis omnia præsumuntur solemniter acta, omniaque necessaria solemnitati supplentur, vt in aliis, l. qui in aliena, §. sed si non, de acq. her. in P. l. cum de in rem verso, de vsur. l. hoc iure, §. ductus aque, d. ag. quorid. & est. l. 1. §. denique, de ag. plu. arc. l. sciendum, de verb. oblig. Et ideo non officit rescriptum Dioclet. & Maximiani, l. non nudo 3. de emancip. libero, lib. 8. C. tit. 49. quo deciditur, non nudo consensu patria potestate liberis, sed solemniter acti liberari: nam hoc silentio paterno, neque nudus consensus, sed solemniter præsumitur. Sed & hic tempore breuiori ex consuetudinibus singulorum locorum liberari potestate obseruabis, vt iuxta per annum Burdegalæ seorsum filius habitauerit a patre, §. 2. de stat. pers. in consuet. Burdeg. & ibi Ferronius. In Burgundia quoque seorsum a patre habitans, pro emancipato habetur, in consuet. Burg. tit. des enfans, de plusi, litz. §. 3.

¶ Sexto tradunt Interpretes, Bal. in c. 1. §. 1. de duob. fratri. A. lexand. in l. si quis restam. fac. poss. & alii supr. citati, ex generali consuetudine Galliarum maiorem 25. annis posse esse in iudicio, vt supra diximus in effectibus huius potestatis, sine auctoritate patris, posse testari, codicillari, & contrahere, eo quod habeatur pro emancipato, talique reputetur.

¶ Postremo modo soluitur patria potestas morte naturali filii, aut patris, dummodo postea nepos incidat in aui potestatem, §. 1. quib. mod. ius pat. po. fol. l. nepotes. de iis qui sunt sui vel alien. iur. in P. que & in morte ciuili contingente locum habent, §. cum autem, quib. mod. ius pat. po. fol. l. si quæ pena, de iis qui sunt sui vel alien. iur. Suspenditur autem potestas capto patre ab hostibus, l. in bello §. si quis captiur, de capti. P. §. si ab hostibus, dicit. tit. quib. mod. ius Vlpian in tit. 10. nam & eo postliminii iure reuerfo, eandem recipit: Sicuti & deportatus relictus, l. si §. minor, de senten. pass. ressit. lib. 9. C. Si patri, inquit Vlpianus in fragmen. seu titul. tit. 10. vel filio aqua & igni interdicitum est, patria potestas tollitur, quia peregrinus sit, cui aqua & igni interdicitum est. Neque autem, peregrinus cinem Romanum, neque cinis Romanus peregrinum in potestate habere potest.

DE TUTORIBVS ET TUTELA LIBER XII.

De Tutoria potestate, & Tutelis in genere. Cap. 1.

Lib. 1. Instit. tit. 13. Lib. 5. C. tit. 28. Lib. 26. P. tit. 1.

- 1 Continuatio libri.
- 2 Personarum alia diuisio, in eas qua in suam tutelam venerunt, Et que non venerunt, & qua tutelam aliorum habent.
- 3 In tutela sua qui sunt.
- 4 Pupillus, & impubes quis dicatur.
- 5 Orphanus quis.
- 6 Tutores qui, & quare, & tutela.
- 7 Tutela personarum cur introductio ratione, primaque a naturali hominum omnium coniunctione.
- 8 Tutela seu curatio diuina & humana. Humana alia inuitis, alia volentibus imperat.
- 9 Tutela & curatio minorum & subditorum in utilitatem eorum indita.
- 10 Tutorum & curatorum fides maxime cur desiderata.
- 11 Pupilli alendi, ubi sine suspitione alii possunt.
- 12 Pupilli pupillane a tutoribus debent instrui, & moribus bonis erudiri.
- 13 Tutela prospicit & rebus minorum.
- 14 Q. Fabii Maximi filio ob prodigialitatem bonis interdicitum.
- 15 Tutor Senatori prodigo, vt pupillo, datus a Tiberio.
- 16 Tutores etiam filiabus puberibus dati.

¶ Vblata & medio vel e viuus patria potestate, diximus filios sui iuris effici: hoc tamē aliam recipit interpretationem. Vt interdum non plene sui iuris efficiantur, a-

liquando plene. ¶ Atque & ideo alia distinctio personarum consideranda est, ratione ætatis filiorum potestate liberatorum: vt personæ aliæ dicantur in suam tutelam peruenisse, aliæ sub tutela alterius esse, aliæ curam & tutelam aliorum habere. ¶ In suam & tutelam peruenisse dicuntur, habita ratione & status eius, de quo sermo habetur & mentis eius qui loquitur, minores & impuberes quidem puberes facti. At pubes tutelam suam adeptus dicitur, qui ad legitimam 25. anno ætatem peruenit: in furioso, prodigo, & eo cui ob causam prætor curatorem dedit, quando cura & tutela liberatur. Interdum & in filiofa. is in tutelam suam peruenisse dicitur, qui etiam in suam potestatem venit, id est, quando a patris liberatus est potestate, & pubes fit, vt omnia prosequitur & explicat Vlpianus in l. cum filiofam. 48. de legat. 3. lib. 32. P. tit. 1. Proprie tamen & simpliciter in suam tutelam peruenit, qui eius ætatis est, quæ amplius tutore non indiget, si masculus sit 14. ann. & femina viripotens 12. Paul. l. si filiofam. 49. eod. Ea enim ætate finitur, vt docebimus Deo fauente postea tutela.

¶ Porro & qui intra eam ætatem est, pupillus est, seu impubes 4 dictus, sine sit in potestate patris, l. fin. §. si pupillus, de verb. oblig. in P. l. si infans, §. prin. de iur. deliber. lib. 6. C. siue extra potestatem: siquidem vox communis est a puppo, id est, puero & minore declinata. Verum tamen cum alio nomine dicatur, qui in potestate patris sit communiter, qui caret & est priuatus intra illam ætatem cura & officio patris pupillus dicitur. Et ita cum Pomponio IC. l. pupillus est 239. de verb. sign. lib. 50. P. tit. 16. pupillus est, qui cum impubes est, de sit in patris potestate esse, aut morte, aut mancipatione. ¶ Orphanum & vocant Græci, quod 5 tamen